

Spaanse koninklijke familie. Don Carlos zelf had toestemming nodig van de koning, zijn vader, om met de koningin, zijn stiefmoeder, te mogen spreken.

Dit is voor mij een van de belangrijkste redenen geweest om voor *Don Carlos* een muur te ontwerpen, een muur van tien meter hoog en tien meter breed. Hij beheerst constant het scènebeeld, is altijd aanwezig en maakt de mensen onder hem klein, en nietig, gevangenen van hun cultuur. De muur staat los in de ruimte, is niet afgestopt, zodat het lijkt alsof hij elk moment kan omvallen en iedereen verpletteren.

Dit decor verschilt van andere *Don Carlos*-ensceneringen door het feit dat het op een heel andere manier is uitgewerkt. Geen grote zuilen in zwarte marmer, geen donkere baldakijnen en granieten vloeren. In de vormelijkheid van de Engelse country-clubs en country-houses vonden we een interessant equivalent voor het hofleven ten tijde van Don Carlos. Voor ons interessanter omdat de vormelijkheid hier tot een verfijnde cultuur verheven is, wat ons toelaat in die rijkdom te gaan zoeken naar typische visuele kenmerken die we kunnen transplanteren op het decor van *Don Carlos*.

Geen donkere drukkende ruimtes dus, maar temperamentvolle contrasten, felle kleuren die we zowel terugvinden in de Spaanse arena's als in de Engelse landhuizen. Het decor moet dus een werveling zijn van kleur. Dat bracht me op het idee om vlaggen te gebruiken. Enerzijds laten ze mij toe gebruik te maken van een ongelooflijke kleurenrijkdom. Anderzijds herinneren zij ons eraan dat we ons bevinden aan het toendertijd belangrijkste koningshuis van de wereld, Spanje bezat zowat de halve aardbol. Maar vooral zijn ze een constant aanwezige, visuele getuige van de enorme verantwoordelijkheden van iemand als Filips II en zijn voornaamste zorg: de

troonopvolger Don Carlos. De vierkante muur is dus drager van ongeveer twintig grote vlaggen, bijna zoals het Antwerpse stadhuis in de zomer.

Mijn grote bekommernis zoveel mogelijk kleur te gebruiken, is ook bedoeld om de vormgeving zo toegankelijk mogelijk te maken, zo dicht mogelijk bij ons te brengen, zodat de toeschouwer al zeker geen visuele barrières moet doorbreken, de tekst is in alle opzichten hoogdravend genoeg. Vandaar in het decor zelfs een vleugje oppervlakkigheid, een beetje vriendelijk bedoelde naïviteit.

We zullen met *Don Carlos* geen grote, statige, klassieke tekstvoorstelling maken, maar een spannend verhaal, een thriller. Geen grote dramatische vormgeving dus, zoals bij *Macbeth*, maar een aangename omlijsting zoals b.v. in *Brideshead Revisited* waarin alle visuele middelen het verhaal onderstrepen, verrijken. Het gerinkel van theekopjes.

Het accent in de vormgeving van *Don Carlos* ligt op de kostuums; ik ben altijd bang om in een vormgeving alle theatrale middelen evenveel waarde toe te kennen. Uit angst waarschijnlijk om diè opening dicht te decoreren, die moet maken dat alles blijft ademen, dat alles de ruimte krijgt om op verschillende manieren geïnterpreteerd te kunnen worden.

De kostuums dus, omdat een kostuum het meest tijdgebonden is, het meest de tijd bepaalt, terwijl ik net een boog wil spannen van midden zestiende eeuw over einde achttiende eeuw – toen Schiller *Don Carlos* schreef – naar nu. Ik probeer nu, samen met Valentine Kempynck, in 1988 kostuums te ontwerpen die niet alleen van vandaag zijn, die vol geschiedenis zitten, zonder klakkeloos historische details aan te wenden. We trachten een manier te vinden om een historische sfeer op een eigentijdse manier over te brengen. Het zijn voor-

al ook de kostuums die, buiten de regieideeën van Ivo Van Hove, de drager zijn van onze visie op *Don Carlos*. Het decor en het licht zullen er een ondersteunende functie hebben, ze moet dienen als een geluidsversterker, een servobekrachtiging.

Nu is het wel zo dat er, hoewel ik de rol van dit decor wat minimaliseer, toch altijd een lange zoektocht voorafgaat aan een scènebeeld dat al met al de bedoeling heeft er vanzelfsprekend uit te zien. De moeilijkheid die ik altijd ondervind, is alle stukjes van de puzzel op een logische manier in elkaar te doen vallen, alle tientallen ideeën voortgekomen uit gesprekken te verwerken tot één groot en duidelijk beeld dat zich goed voelt in zijn vel.

Dat is, denk ik, eigenlijk de belangrijkste evolutie in mijn werk, terwijl ik vroeger altijd gezocht heb naar een logisch samengaan tussen verschillende kunstvormen om die dan toe te passen op een tekst, denk ik nu meer vanuit de tekst zelf, groeit een decor uit de noden van een stuk, groeit een kostuum uit de noden van acteurs.

Mijn rol in het toneel is door de jaren dus misschien iets bescheidener geworden. Het toneelmaken is bij De Tijd veel meer gaan draaien rond de acteurs en eigenlijk is dat een evolutie waar ik erg blij mee ben. Ik vind er mijn werk boeiender door geworden, nog meer eigenlijk zoals ik het me vroeger voorgesteld had, nog nauwer samenwerken met mensen. In lange, boeiende lezingen merken hoe je met een heleboel mensen stilaan aan een groot schilderij begint te schilderen, telkens als je aan een nieuwe produktie begint. Het contact met regisseur en acteurs is mijn grootste stimulans, repetities bijwonen; daarom wil ik nooit regisseur worden, dan moet ik repetities leiden."

Interview afgenomen door Johan Thielemans en herzien door Jan Versweyveld

Links: Ontwerp (in kleur!) voor Don Carlos

Rechts: Ontwerp voor figuur van de bode in Bacchanten

